

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»**

КУЦЕВОЛОВА МАРІАННА ВІТАЛІЇВНА

УДК 331.5:330.341.4:339.13

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ
В СЕГМЕНТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Дніпро – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля».

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України **Задоя Анатолій Олександрович**, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», завідувач кафедри глобальної економіки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор **Левченко Олександр Миколайович**, Центральноукраїнський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України, проректор з наукової роботи;

доктор економічних наук, професор **Ушенко Наталя Валентинівна** Національний авіаційний університет Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій.

Захист відбудеться 15 квітня 2021 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.120.01 у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля» за адресою: 49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18, зал засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися на сайті <http://www.duan.edu.ua> та в бібліотеці Вищого навчального закладу «Університет імені Альфреда Нобеля» за адресою: 49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.

Автореферат розісланий 12 березня 2021 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.С. Шкура

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Забезпечення соціально-економічного розвитку України пов'язане з розбудовою сучасної соціально-орієнтованої економіки, відродженням вітчизняного виробництва, відновленням соціальної захищеності населення. У практичному вирішенні цих проблем суттєве значення має ринок праці, який є одним з елементів ринкової економіки, а також його державне регулювання в контексті малого та середнього бізнесу, що, відповідно, потребує дослідження. Ситуація на ринку праці залишається складною: низькою є ціна трудових послуг, мають місце тенденції старіння населення, високим є рівень нелегальної зовнішньої трудової міграції, зростає кількість безробітних та зменшується кількість зайнятого населення. У зв'язку з цим постає необхідність виокремлення особливостей, тенденцій та закономірностей розвитку ринку праці з метою забезпечення об'єктивної основи для його регулювання в системі стратегічних соціально-економічних цілей та завдань нового етапу розвитку України.

Дослідженнями проблем ринку праці та його регулюванням займалися зарубіжні та вітчизняні науковці. Вагоме значення у розробці теоретико-методичних основ державного регулювання ринку праці, удосконаленні його механізмів, вирішенні проблеми зайнятості населення мають наукові праці Д. Богині, О. Волкової, В. Дружиніної, А. Задой, Н. Казюки, О. Качного, О. Ком'якова, О. Левченко, Е. Лібанової, Ю. Маршавіна, Н. Нижник, В. Онікієнко, С. Рощина, С. Трубича, С. Тюленєва, Н. Ушенко та ін.

Однак, попри велику кількість досліджень у сфері регулювання ринку праці, окремі аспекти залишаються недостатньо вивченими. Зокрема відкритим залишається питання щодо впливу самозайнятості на розвиток ринку праці. Більш глибокого дослідження потребують фактори впливу на ринок праці та інструменти державного регулювання. Важливим для наукових розвідок в умовах технічного прогресу є вивчення розвитку платформеної економіки та її впливу на ринок праці, у тому числі в сегменті малого та середнього бізнесу. Це й обумовлює актуальність дослідження, його мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до комплексної науково-дослідної теми кафедри глобальної економіки Університету імені Альфреда Нобеля «Економіка України у нових геостратегічних реаліях: індивід, держава, суспільство» (номер державної реєстрації 0115U000063). У межах зазначеної теми автором запропоновано систему заходів щодо державного регулювання ринку праці України в сегменті малого і середнього бізнесу та його внеску у розвиток національної економіки.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розвиток теоретичних та науково-методичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо державного регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:
– дослідити генезис ринку праці та уточнити його змістове наповнення;

- виділити етапи становлення ринку праці в Україні та визначити особливості профілів кожного часового періоду;
- удосконалити методичний підхід до оцінки стану ринку праці України з акцентом на розвиток малого і середнього бізнесу за його державного регулювання;
- узагальнити світовий і вітчизняний досвід самозайнятості населення та розвинути теоретичний базис розширення можливостей самозайнятості за умов державного регулювання;
- розвинути науково-теоретичні аспекти підтримки впровадження платформеної економіки як важеля розвитку ринку праці;
- обґрунтовувати напрями та шляхи удосконалення механізму регулювання ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу.

Об'єктом дослідження є процеси державного регулювання ринку праці.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні положення щодо удосконалення процесів державного регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу.

Методи дослідження. Теоретичними і методологічними засадами дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, зокрема макроекономіки, а також праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань регулювання ринку праці. Для вирішення поставлених завдань використано такі методи дослідження економічних явищ і процесів: теоретичного узагальнення, порівняння, аналізу та синтезу, індукції і дедукції – для уточнення понять: «ринку праці», «регулювання ринку праці», «платформена економіка»; структурно-логічного аналізу – для побудови логіки та структури дослідження; історичного у поєднанні з логічним – у процесі дослідження еволюції ринку праці; системного аналізу – для удосконалення напрямів регулювання ринку праці та дослідження впливу самозайнятості населення на ринок праці; методи статистичного аналізу – для оцінки показників, що характеризують сучасний стан ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу; методи соціологічного дослідження на основі опитування – для оцінки потенціалу розвитку підприємництва в державі, визначення основних мотивів ведення бізнесу та виявлення причини, які стають на заваді у відкритті власної справи; графічний – для наочного відображення статистичного матеріалу, візуалізації теоретичних та практичних положень.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи України, офіційні матеріали та документи міжнародних організацій щодо регулювання ринку праці, офіційні видання Державної служби статистики України, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні видання, результати власних соціально-економічних досліджень.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних положень та розробці науково-практичних рекомендацій щодо регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу. Зокрема:

удосконалено:

– методичний підхід до оцінки стану ринку праці в Україні, за яким, на відміну від існуючих, розраховано інтегральний показник за індексами дев'яти комбінованих показників, отриманих в ході міжнародних дослідних проєктів, що характеризують основні параметри ринку праці, та визначено за встановленими межами їх значень прийнятний, задовільний, кризовий, незадовільний та критичний стани розвитку ринку праці. Це дозволяє за рівнем інтегрального показника та з урахуванням визначених за різними моделями сценаріїв економічного розвитку прогнозувати шляхи реалізації державної політики у сфері зайнятості та розробляти довгострокові програми, спрямовані на побудову соціально-орієнтованої моделі регулювання ринку праці;

– механізм регулювання ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу, який, на відміну від діючих, окрім систематизації суб'єктів, об'єктів, факторів впливу і важелів розвитку, містить такі елементи: внесення змін до компонентів механізму та їх функціонального наповнення залежно від ринкової ситуації й особливостей законодавчого регулювання та моніторингу ринку праці за елементами і функціями з урахуванням сучасних тенденцій. Це дозволяє обґрунтовувати стратегічні напрями розвитку ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат щодо досліджуваної категорії в частині змістового наповнення поняття «ринку праці», який, на відміну від існуючих, розглядається як система економічних, правових, соціально-трудових, та організаційних відносин, що виникають в процесі визначення співвідношення попиту і пропозиції на трудові послуги. На підставі поєднання системного, діалектичного, функціонального, інституціонального та синергетичного підходів стає можливим твердження щодо мінливості ринку праці як економічної системи, що характеризується кількісно-якісними перетвореннями, еволюційністю та потребує застосування різних підходів до його дослідження залежно від ринкової ситуації, яка сформувалася;

– підхід до виділення етапів розвитку ринку праці України з деталізацією профілів кожного часового періоду, за яким, на відміну від уже відомих, на підставі використання експертних оцінок, результатів статистичного аналізу, характеру впливу встановлених факторів, визначено шість етапів розвитку ринку праці та побудовано профіль кожного з них. Це дозволяє досліджувати стан ринку праці з урахуванням особливостей його еволюційного розвитку та державного регулювання;

– теоретичний базис розширення можливостей самозайнятості населення в межах ринку праці України, за яким, на відміну від існуючих підходів, на підставі використання систематизованих показників, що застосовуються різними країнами, динаміки зайнятого і самозайнятого населення, результатів опитування запропоновано два способи забезпечення самозайнятості в малому і середньому бізнесі, що стає передумовою державного регулювання ринку праці у досліджуваному секторі;

– науково-теоретичні аспекти підтримки впровадження платформеної економіки, які, на відміну від існуючих, включають SWOT-аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз зазначеного типу відносин та визначають важелі впливу на зростання ринку праці через забезпечення зайнятості населення, що дозволяє розробити заходи щодо прискорення розвитку платформеної економіки і механізмів її державного регулювання.

Практичне значення отриманих результатів визначається тим, що теоретичні положення, висновки та рекомендації, подані в роботі, доведено до рівня методичних розробок та пропозицій щодо вдосконалення системи регулювання ринку праці України в сегменті малого і середнього бізнесу та його державного регулювання. Ряд положень дисертаційного дослідження можуть стати теоретико-методичною основою для подальшого удосконалення державного регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу, розвитку платформеної економіки, впливу самозайнятості населення на ринок праці.

Результати дослідження використано у діяльності комунального підприємства ««Центр підтримки малого та середнього бізнесу» Дніпропетровської обласної ради» при розробці стратегії до 2022 року та впровадженні проекту програми «Від бажання до мети» (довідка № 1039 від 23.07.2020 р.), а також консалтингової компанії «СМАРТ-ЕДВАЙС» при розробці стратегії її діяльності до 2025 року з урахуванням тенденцій щодо розвитку платформеної економіки та ризиків, пов'язаних з роботою, орієнтованою на платформу (довідка № 02/1809 від 18.09.2020 р.).

Матеріал дисертації використовується для проведення лекцій, визначення тематики індивідуальних завдань здобувачам вищої освіти, створення кейсів для практичних занять при викладанні дисциплін: «Міжнародні економічні відносини», «Управління персоналом», «Управління малим та середнім бізнесом» в Університеті імені Альфреда Нобеля (довідка № 309 від 25.05.2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною роботою, в якій відображено отримані наукові результати досліджень, одержані здобувачем самостійно. Особистий внесок у праці, виконані у співавторстві, наведено у списку публікацій.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дослідження, результати, висновки та пропозиції апробовано на науково-практичних конференціях, зокрема: XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Податкова реформа в Україні: досвід, реалії та перспективи» (м. Донецьк, 2013 р.); Всеукраїнській науково-теоретичній інтернет-конференції, присвяченій 200-річчю з дня народження Т.Г. Шевченка (м. Донецьк, 2014 р.); VI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу» (м. Донецьк, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Науково-економічний розвиток: менеджмент, фінанси та аудит» (м. Київ, 2015 р.); XXV Міжнародній науково-практичній конференції студентів і молодих вчених «Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки» (м. Дніпро,

2018 р.); Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток невиробничої сфери економіки в умовах євроінтеграційних викликів» (м. Харків, 2018 р.).

Публікації. За результатами наукових досліджень опубліковано 16 наукових праць, з них 8 статей у наукових фахових виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз та 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав і 7 наукових праць, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Загальний обсяг публікацій становить 7,13 др. арк., з яких особисто автору належить 6,89 др. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та 4 додатків на 12 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 212 сторінок. Основна частина роботи становить 182 сторінки (7,58 авт. арк.). Матеріали дослідження містять 16 таблиць та 24 рисунки. Список використаних джерел містить 172 найменування на 17 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі розкрито актуальність обраної теми, визначено мету й завдання дисертаційної роботи; обґрунтовано об'єкт, предмет та методи дослідження; подано наукову новизну й практичне значення результатів, а також апробацію матеріалів дисертації; наведено загальний обсяг та структуру роботи.

У першому розділі «**Теоретичні основи регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу**» розглянуто теоретичні підходи до вивчення категорії «ринку праці», визначено особливості функціонування ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу, проведено дослідження механізму регулювання ринку праці.

Узагальнення теоретичних напрацювань у сфері розвитку ринку праці підтвердило, що він є елементом ринкової економіки, займає одне із центральних місць у вирішенні соціально-економічних проблем та є основним і найскладнішим елементом ринкової економіки. На ринку праці, з одного боку, забезпечуються інтереси роботодавців та працівників, а з іншого – відображаються всі соціально-економічні, воєнно-політичні, демографічні та інші процеси, які відбуваються в суспільстві.

На підставі поєднання системного, діалектичного, функціонального, інституціонального та синергетичного підходів встановлено, що ринок праці є мінливою економічною системою, яка характеризується кількісно-якісними перетвореннями, еволюційністю та потребує різних підходів до його дослідження залежно від ринкової ситуації, що утворюється (рис. 1).

Визначено особливості функціонування ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу, які полягають в обґрунтуванні інституційного середовища й нормативно-правового забезпечення; виборі європейського вектору розвитку й аналізі бізнес-клімату; визначенні активної та пасивної політики зайнятості й формуванні економічно активного населення – самостійно зайнятих.

Уточнено поняття «ринку праці», що розглянуто в роботі як систему економічних, правових, соціально-трудових та організаційних відносин.

Рис. 1. Ринок праці за різними підходами

Ці відносини виникають у результаті формування механізму координації дій щодо попиту і пропозиції на трудові послуги.

Визначено, що формування відносин на ринку праці між роботодавцями та найманими працівниками забезпечує матеріальну винагороду як рівновагу таких відносин і вирішення соціальних проблем.

Це потребує державного регулювання умов купівлі-продажу трудових послуг та використання праці, зокрема в сегменті малого та середнього бізнесу. У роботі запропоновано механізм регулювання ринку праці та послідовність його дослідження з метою обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення на підставі впливу зовнішніх у відношенні до ринку праці факторів та внутрішніх факторів, які підсилюють його розвиток.

У другому розділі «**Аналітичне дослідження ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу і практики його державного регулювання**» проведено аналіз еволюції та сучасного стану ринку праці України; виділено етапи його становлення за роки незалежності та визначено особливості профілів кожного часового періоду; удосконалено методичний підхід до оцінки стану ринку праці України; досліджено вплив самозайнятості на розвиток ринку праці.

Для аналізу стану ринку праці України та виокремлення етапів його становлення використано такі показники: обсяги валового внутрішнього продукту, зайнятість населення, рівень безробіття, чисельність економічно активного населення, а також показники середньої заробітної плати та індексу інфляції.

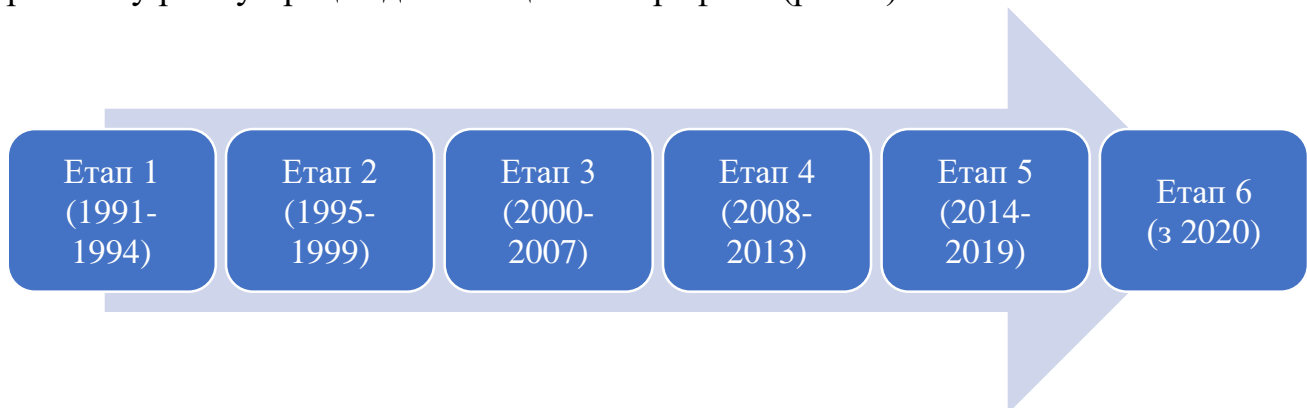
Встановлено, що в Україні спостерігається погіршення ситуації на ринку праці. У 2019 р. чисельність економічно активного населення віком 15-70 років становить 16,6 млн осіб, що менше на 8,3% порівняно з 2014 р. За цей період безробітне населення у досліджуваному віці становить 1441,7 тис. осіб (96,9% до всіх безробітних), що на 20% менше, ніж у 2014 р.

Це пов'язано із закриттям підприємств в результаті втрати економічно важливих регіонів; посилення внутрішнього міграційного руху населення, що призвело до додаткового навантаження на ринок праці окремих регіонів України. При цьому відбувається скорочення податкових надходжень до державного бюджету, збільшення державних витрат на соціальний захист незайнятого населення. Одним з пріоритетних завдань влади є утримання офіційно низького рівня безробіття, а також боротьба з гіперінфляцією. У 2019 р. за офіційними даними індекс інфляції становив 104,1%, що менше, ніж у 2015 р. (143,3%), але й це призвело до суттєвого зниження ділової активності населення.

Позитивний вплив на розвиток ринку праці має зростання заробітної плати. У 2019 р. середня заробітна плата становила 10503 грн, що утричі більше порівняно з 2014 р. Разом з цим, оскільки підвищення заробітної плати відбулося без реального поживлення виробництва, що призвело до збільшення середніх витрат підприємств, зазначений фактор став індикатором некерованої інфляції з різким стрибком цін.

На підставі методу експертних оцінок, проведеного аналізу статистичних даних, виявлення факторів та характеру їх впливу виділено шість етапів розвитку ринку праці з деталізацією їх профілів (рис. 2).

Рис. 2. Етапи становлення ринку праці України за часи її незалежності

Перший етап еволюції ринку праці (1991–1994 рр.) пов'язаний з його становленням. Другий етап (1995–1999 рр.) – період умовної стабілізації. Третій етап (2000–2007 рр.) безпосередньо пов'язаний зі стабілізацією економіки. Четвертий етап (2008–2013 рр.) ототожнюється з фінансовою кризою та погіршенням ситуації на ринку праці. П'ятий етап (2014–2019 рр.) пов'язаний з втратою економічно важливих регіонів та отриманням статистичної інформації без їх урахування. Шостий етап (з 2020 р.) ототожнюється зі зміною політичних еліт, економічною ситуацією у результаті пандемії та виконанням нових умов Міжнародного валютного фонду. Запропоновані в роботі профілі кожного з етапів підтверджують еволюцію ринку праці, що дозволяє аналізувати ефективність реформ та визначати напрями їх удосконалення.

Зважаючи на важливість ринку праці для розвитку національної економіки та необхідність його державного регулювання, проведено оцінку стану ринку праці України із залученням показників, які мають прямий та

опосередкований вплив на нього. Виділено дев'ять комбінованих показників, на підставі яких за середньою гармонійною розраховано інтегральний показник оцінки стану ринку праці України ($I_{осрп}$) (1).

$$I_{осрп} = \sqrt[9]{IGI \times IES \times ID \times IГК \times IПр \times IЩ \times IPO \times IЛР \times IСП}, \quad (1)$$

де IGI – глобальний індекс інновацій; IES – індекс економічної свободи; ID – індекс демократії; $IГК$ – індекс глобальної конкурентоспроможності; $IПр$ – індекс процвітання; $IЩ$ – індекс щастя; IPO – індекс рівня освіти; $IЛР$ – індекс людського розвитку; $IСП$ – індекс соціального прогресу.

Отримано оцінку стану ринку праці України відповідно до формули (1).

$$I_{осрп} = \sqrt[9]{0,374 \times 0,523 \times 0,59 \times 0,57 \times 0,545 \times 0,264 \times 0,797 \times 0,750 \times 0,6697},$$

$$I_{осрп} = 0,538.$$

Виділено межі значень індексів від 0 до 1. За їх величиною визначено лінгвістичну оцінку стану ринку праці: від 0,850 до 1,0 – прийнятний стан; від 0,700 до 0,849 – задовільний стан; від 0,550 до 0,699 – кризовий; від 0,400 – 0,549 – незадовільний; менше 0,399 – критичний.

Тож розрахований індекс показує незадовільний стан ринку праці України.

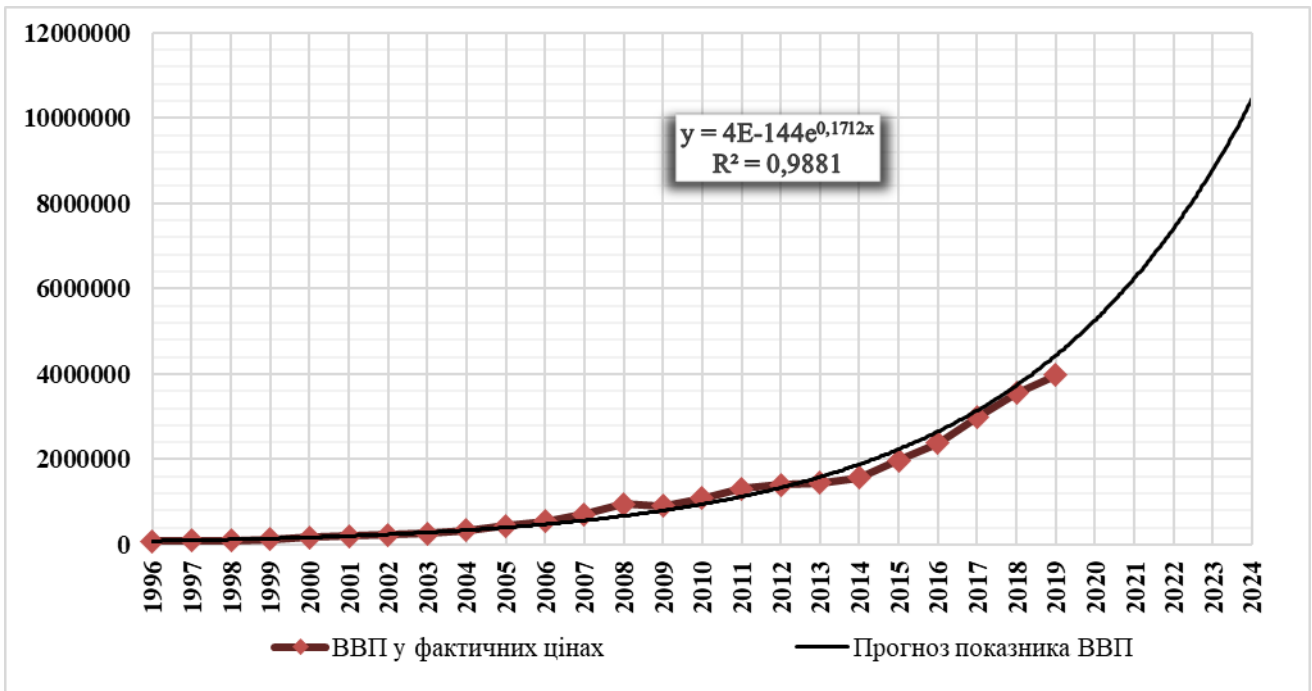
Одним із шляхів усунення негативних явищ і процесів є удосконалення механізму регулювання ринку праці та системи державного регулювання, що потребує прийняття довгострокової програми, спрямованої на побудову нової соціально-орієнтованої моделі регулювання ринку праці.

Для цього використано рівняння трендів показників розвитку ринку праці, за якими на підставі їх апроксимації встановлено закономірності його розвитку та проведено прогнозування окремих показників.

Виходячи з того, що валовий внутрішній продукт (ВВП) є одним з показників розвитку ринку праці, прогнозовано його обсяг до 2024 р. (рис. 3). Прослідковується тенденція зростання, що доведено за експоненціальною моделлю з апроксимацією 0,9881. Слід зазначити, що зростання валового внутрішнього продукту може стимулювати зростання імпорту та збільшення рівня інфляції.

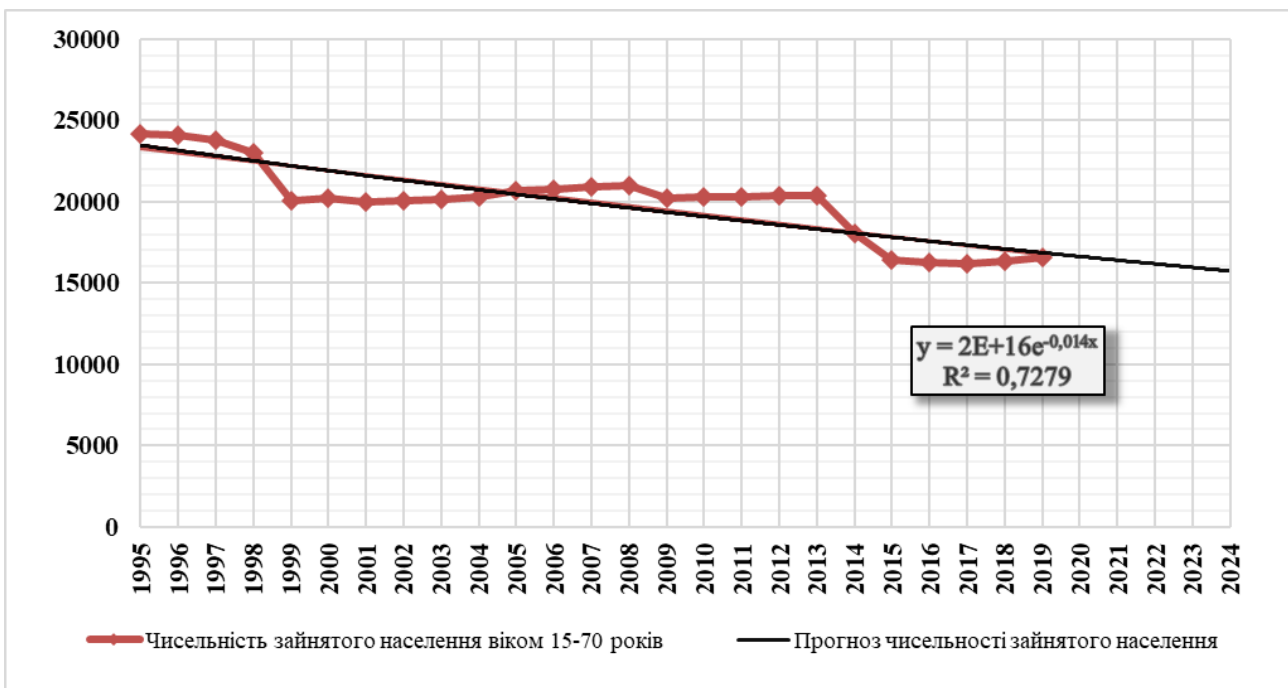
Через коливання рівня інфляції та непередбачуваність дії факторів, що на нього впливають, прогнозувати зміну рівня цін з використанням звичайних методів екстраполяції (коефіцієнт апроксимації для цього показника становить лише 0,0366) неможливо.

Відповідно до попередніх прогнозів та складної демографічної ситуації в Україні, що характеризується зниженням загальної кількості населення, за експоненціальною моделлю з апроксимацією 0,8228 прогнозовано кількість економічно активного населення віком 15-70 років до 2024 р., яке зменшиться майже до 17 млн осіб, що негативно впливатиме на розвиток ринку праці.

Рис. 3. Експоненціальна модель прогнозування ВВП у фактичних цінах до 2024 р., млн грн

Тенденцію до зменшення має показник зайнятості населення (рис. 4), який за прогнозом з апроксимацією 0,7279 у 2024 р. становитиме менше 16 млн осіб, що є низьким показником порівняно з попередніми роками.

Рис. 4. Експоненціальна модель прогнозування зайнятості населення до 2024 р., тис. осіб

У цьому сенсі самозайнятість населення стає інструментом альтернативного вибору на ринку праці. У процесі дослідження систематизовано показники самозайнятості населення різних країн та виявлено

залежність між показниками валового внутрішнього продукту на душу населення та частки самозайнятого населення і рівня безробіття (табл. 1).

Таблиця 1

Показники самозайнятості населення в різних країнах у 2017 р.

Країна	ВВП на душу населення, долар США	Сектор самозайнятого населення, %	Рівень безробіття, %
США	59792	6,3	4,4
Німеччина	50804	10,3	3,8
Франція	44081	11,6	9,4
Польща	29642	20,4	4,9
Угорщина	29559	10,3	4,2
Греція	27796	34	21,5
Туреччина	27049	32,7	10,9
Казахстан	26306	27	5,0
Хорватія	24749	12,3	11
Румунія	24605	26,3	4,9
Болгарія	21768	12,5	6,2
Азербайджан	17529	68,4	5,0
Грузія	10747	51,8	13,9
Україна	8667	15,7	9,9

Виокремлено групу країн (Польща, Казахстан, Румунія, Азербайджан), що характеризуються високим рівнем самозайнятості, при цьому мають невисокий рівень безробіття та середній показник ВВП на душу населення. Це демонструє позитивний ефект впливу самозайнятості на розвиток національної економіки і підтверджує важливість державної підтримки самозайнятості та її регулювання.

У третьому розділі «Парадигма сучасного розвитку ринку праці України та його державне регулювання» розглянуто аспекти впровадження платформеної економіки в систему національної економіки і ринку праці; удосконалено механізм регулювання ринку праці; узагальнено стратегічні напрями розвитку ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу.

Проведені дослідження підтвердили, що платформа економіка, яка є місцем товарообміну між покупцем та продавцем з метою отримання прибутку останнім, для ринку праці виступає джерелом зайнятості робочої сили, яке має право на існування поряд з традиційними джерелами.

Встановлено, що впровадження платформеної економіки як передумови розвитку відкритого ринку товарів та послуг із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій знижує витрати на транзакцію, забезпечує розподіл ресурсів, надання нових послуг і служить поштовхом до економічних інновацій.

Проведено SWOT-аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз розвитку платформеної економіки (табл. 2), за яким визначено її вплив на ринок праці. Виділено чотири аспекти розвитку платформеної економіки. По-перше, забезпечення ефективності взаємовідносин між постачальниками праці та їх користувачами.

SWOT-аналіз розвитку платформеної економіки

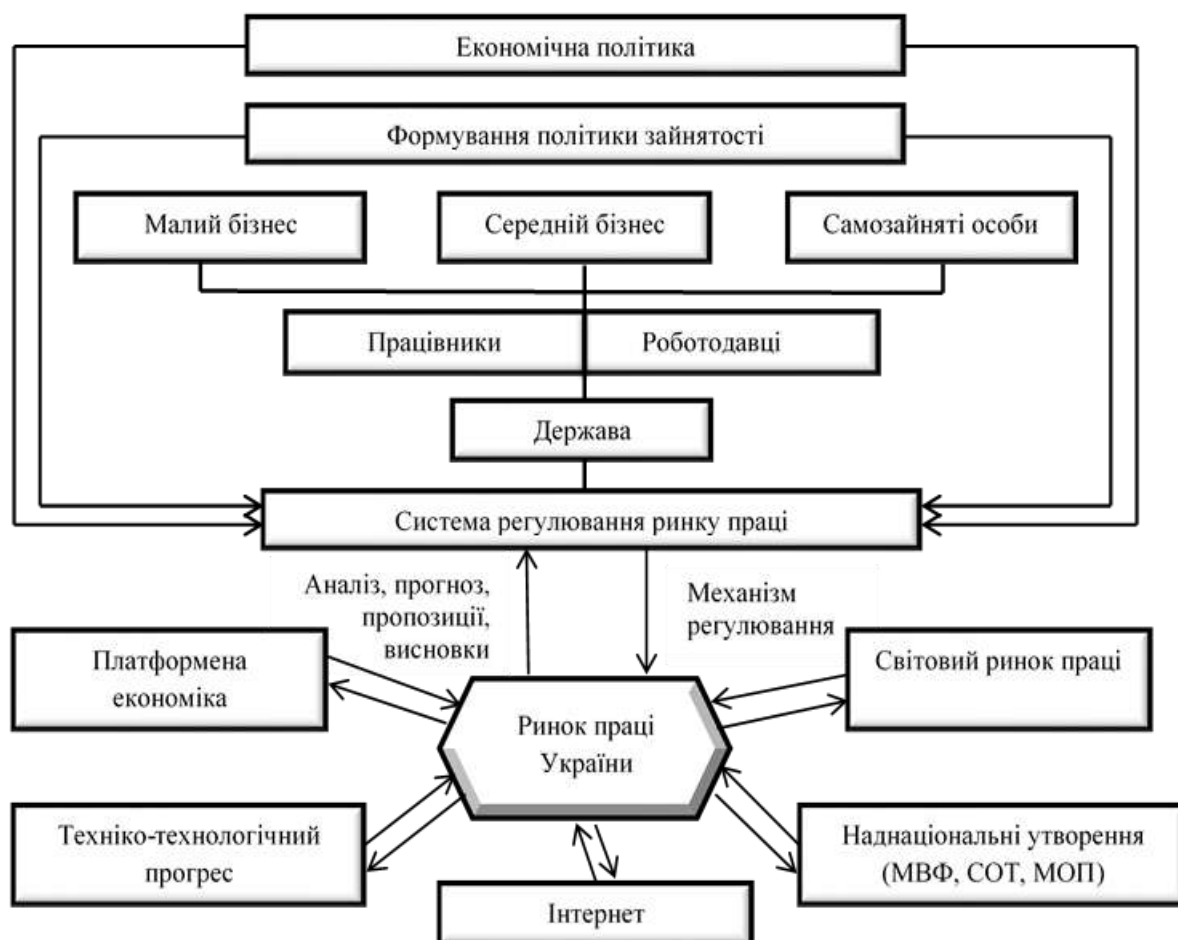
Сильні сторони	Слабкі сторони
Забезпечення зайнятості населення з використанням гнучкого графіка роботи. Використання новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій Забезпечення альтернативи у сфері особистої і професійної самореалізації Обробка великої кількості даних за допомогою розвитку штучного інтелекту та машинного навчання Розвиток ділових відносин між конкурентами Самостійний контроль стосовно регламентації часу роботи та відпочинку	Заміна робототехнікою значної частини людської праці Швидкі зміни щодо попиту на ринку праці Відсутність загальноприйнятого визначення платформеної економіки Низький рівень покриття інтернету, особливо за межами міста Орієнтація на молоде покоління працівників, здатних швидко орієнтуватися в інформаційних потоках і навчатися
Можливості	Загрози
Надання нових видів послуг Контроль та моніторинг всіх процесів Постійне навчання та підвищення кваліфікації суб'єктів ринку праці Співпраця з іноземними клієнтами та налагодження постійних зв'язків Перехід на віддалену роботу Надходження інвестицій в країну у вигляді іноземної валюти Можливість малого та середнього бізнесу брати участь у світовій торгівлі, не потребуючи інвестицій у власні ланцюги поставок	Відсутність нормативно-правового забезпечення регулювання трудових відносин Зникнення частини професій Скорочення робочих місць Відсутність на державному рівні механізму підтримки розвитку платформеної економіки Ухилення від сплати податків Монополізація певних товарних ринків Низький рівень соціального захисту або повна його відсутність

По-друге, зниження трансакційних витрат. По-третє, зменшення ризиків і спрощення управління онлайн-платформами за рахунок системи моніторингу та підтримання репутації учасників процесу. По-четверте, сприяння самозайнятості населення.

Виявлено загрози розвитку платформеної економіки, які полягають у порушенні прав працівників, недотриманні норм забезпечення мінімальної заробітної плати й сплати соціальних внесків, зростанні прихованої зайнятості. У зв'язку з цим виникає необхідність формування урядом законодавчої бази щодо регулювання розвитку платформеної економіки.

Упорядковано складові системи регулювання ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу шляхом їх групування (рис. 5).

Виявлено, що на ринок праці суттєво впливають суб'єкти малого та середнього бізнесу. Встановлено, що суб'єкти малого та середнього бізнесу й самозайняті особи (які мають найманих працівників) є складовими ринку праці, що формують значну частку пропозиції товарів і послуг, задовольняють попит споживачів та створюють нові робочі місця.

Рис. 5. Складові системи регулювання ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу

Самозайняті особи без залучення найманої сили також впливають на ринок праці в частині зменшення безробіття, стимулювання інноваційного розвитку в окремих сферах економічної діяльності, формування критичної маси суспільства, яка мислитиме позитивно через можливість самореалізації у веденні улюбленої справи.

У частині впливових важелів на ринок праці виокремлено платформену економіку як завдяки створенню нових робочих місць, так і можливості малих підприємств провадити міжнародну торгівлю без вкладень інвестицій у власні ланцюги поставок. Техніко-технологічний прогрес сприяє появі нових професій на ринку праці та забезпечує завдяки штучному інтелекту, машинному навчанню більш високу продуктивність. Поява високотехнологічної продукції, її просування та реалізація приводять до змін у структурі зайнятості, добробуті населення та рівні оплати праці.

Можливість фінансових запозичень через наднаціональні утворення (Міжнародний валютний фонд, Світова організація торгівлі, Міжнародна організація праці) сприяє запобіганню дефолту, спрощенню гіперінфляційних й девальваційних процесів, що впливає на розвиток ринку праці. З іншого боку, позики для України мають високу ціну повернення боргу, що призводить до погіршення рівня життя населення.

Відтік робочої сили за кордон (міграція населення), пов'язаний, перш за все, з більш високим розміром заробітної плати в інших країнах, впливає на погіршення соціально-економічної ситуації в країні. Вплив процесів та інституцій на ринок праці стає підґрунтям формування системи його державного регулювання.

Удосконалено механізм регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу шляхом введення таких додаткових елементів: внесення змін до компонентів механізму та їх функціонального наповнення залежно від ринкової ситуації й особливостей законодавчого регулювання та моніторинг ринку праці за елементами і функціями з урахуванням сучасних тенденцій (рис. 6).

Впровадження запропонованого механізму дозволяє враховувати інтереси роботодавців, закладів освіти, робітників та держави при формуванні законодавчих основ регулювання ринку праці, визначати фактори впливу для його зростання й оперативно використовувати організаційні, інвестиційні, соціально-економічні адміністративно-правові важелі регулювання ринкової ситуації.

Для ефективного функціонування механізму регулювання ринку праці України необхідним є: збалансоване поєднання саморегулювання, державного та договірної регулювання ринку праці; перенесення акцентів з регулювання пропозиції на ринку праці (характеристика робочої сили) на регулювання попиту (кількість, структура та якість робочих місць).

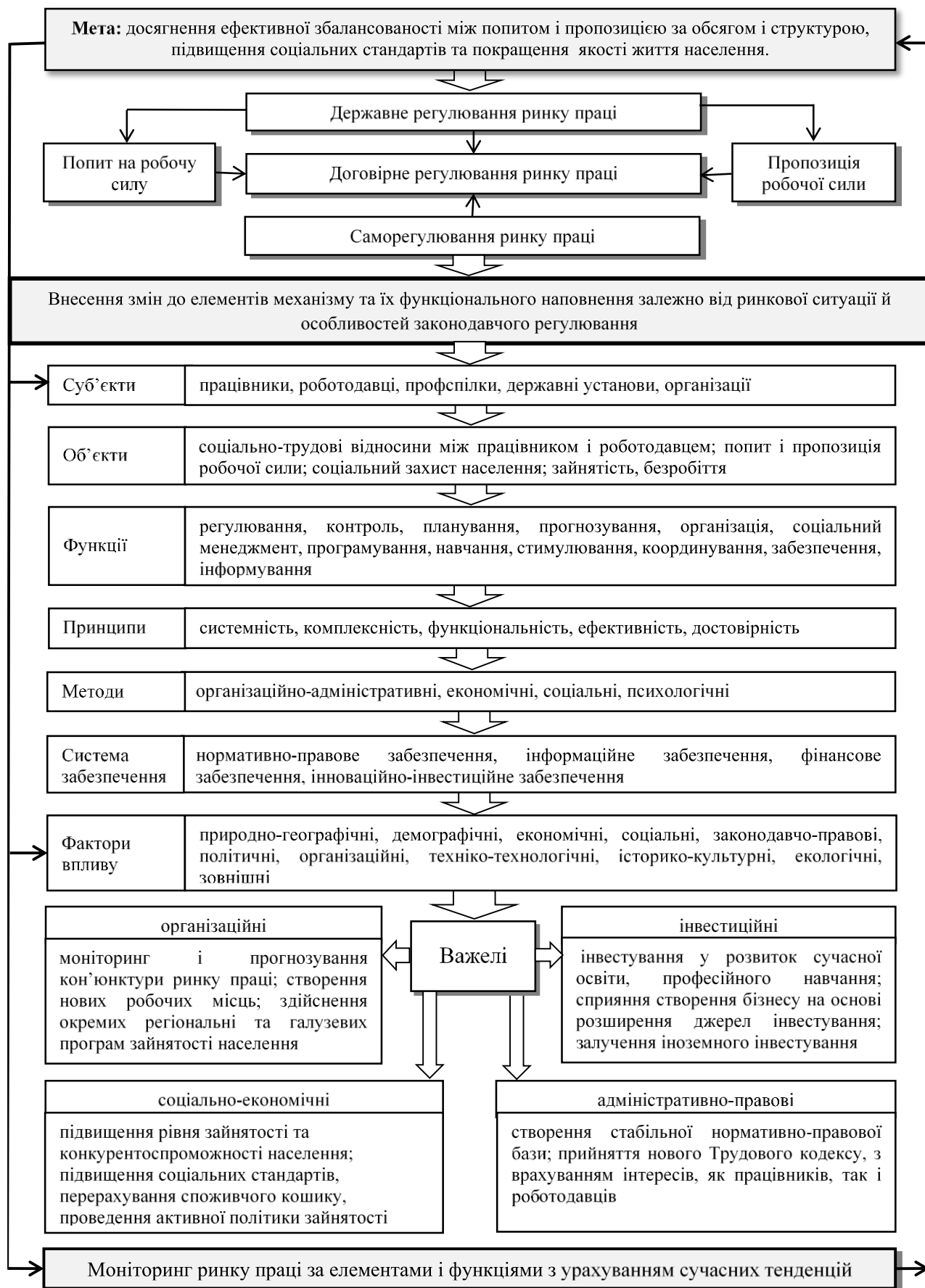
Взаємовплив й взаємозалежність суб'єктів та об'єктів механізму регулювання, а також відповідне наповнення елементів механізму через уточнення функцій, принципів, системи забезпечення і виділення факторів впливу формує адекватне регулювання ринку праці України.

Встановлено, що ефективне функціонування системи регулювання ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу можливе за умови висококваліфікованої освіти громадян. Процеси взаємодії ринку праці та освіти спрямовані на узгодження інтересів суб'єктів ринкових відносин (держави, організацій роботодавців, закладів вищої освіти та здобувачів вищої освіти), в результаті чого досягається узгодження попиту і пропозиції на кваліфіковану робочу силу, формується достатня зайнятість, забезпечується соціально-економічне зростання, а також створюються передумови для відтворення людського капіталу.

Моніторинг стану ринку праці відповідно до елементів, що визначені згідно з функціями, які виконуються ринком для забезпечення зайнятості населення, дозволяє прогнозувати основні показники, що його характеризують та визначити точки, що потребують державного регулювання.

У результаті здійсненої наукової розробки констатується, що одним із найважливіших напрямів державного регулювання ринку праці є розвиток системи освіти в розрізі особистісного зростання кожного здобувача.

Окремі положення дисертаційного дослідження доведено до рівня конкретних методик і пропозицій щодо удосконалення державного регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу.

Рис. 6. Декомпозиція механізму регулювання ринку праці України

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне науково-прикладне завдання обґрунтування теоретичних та методичних положень й розробки практичних рекомендацій щодо державного регулювання ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу. Отримані результати дозволяють зробити такі висновки.

1. Узагальнення теоретичних напрацювань у сфері розвитку ринку праці дає підстави стверджувати, що ринок праці має велике значення для вирішення соціально-економічних проблем та є елементом ринкової економіки. Встановлено, що для забезпечення сталого розвитку ринку праці слід вирішити ряд завдань, пов'язаних із соціальною орієнтованістю економіки, забезпеченням соціальної захищеності населення, підтримкою малого та середнього бізнесу.

На підставі поєднання системного, діалектичного, функціонального, інституціонального та синергетичного підходів уточнено поняття «ринок праці», який розглянуто з урахуванням системи економічних, правових, соціально-трудова, та організаційних відносин, які виникають у результаті формування механізму координації дій попиту і пропозиції на робочу силу. Формування відносин на ринку праці між роботодавцями та найманими працівниками сприяє забезпеченню матеріальної винагороди як рівноваги таких відносин і вирішення соціальних проблем.

2. З метою конкретизації напрямів дослідження на підставі методу експертних оцінок, аналізу статистичних даних, виокремлення факторів та характеру їх впливу виділено шість етапів розвитку ринку праці: етап 1 (1991–1994 рр.); етап 2 (1995–1999 рр.); етап 3 (2000–2007 рр.); етап 4 (2008–2013 рр.); етап 5 (2014–2019 рр.); етап 6 (з 2020 р.). Побудовані профілі цих етапів підтверджують еволюцію ринку праці, що дозволило виокремити особливості кожного з них та проаналізувати ефективність реформ.

3. Зважаючи на важливість ринку праці для розвитку національної економіки та його державного регулювання, проведено оцінку стану ринку в Україні. Систематизовано інструменти регулювання ринку праці України. Прогнозовано основні показники розвитку ринку праці за допомогою побудови рівнянь тренда та оцінки рівня апроксимації для кожного з них. Розраховано інтегральний показник за середньою гармонійною на дев'яти комбінованих показниках, які прямо та опосередковано характеризують стан ринку праці. Встановлено, що за значення 0,5382 стан ринку праці оцінюється як незадовільний. Одним із шляхів усунення негативних явищ і процесів є удосконалення механізмів регулювання ринку праці та системи державного регулювання. Це потребує прийняття довгострокової програми, спрямованої на побудову нової соціально-орієнтованої моделі регулювання ринку праці.

4. На підставі вивчення вітчизняного і світового досвіду щодо самозайнятості встановлено, що ця форма соціально-економічної адаптації населення та залучення до активної діяльності в національному господарстві є актуальною проблемою сьогодення, яка вирішується з підвищенням рівня

економічного розвитку. Виявлено позитивний ефект впливу самозайнятості на розвиток економіки країни. Виділено групу країн (Польща, Казахстан, Румунія, Азербайджан), що характеризуються високим рівнем самозайнятості разом з низьким показником безробіття та середнім рівнем валового внутрішнього продукту. Це підтверджує важливість державної підтримки підвищення самозайнятості для економічного розвитку держави.

5. Встановлено, що платформена економіка служить передумовою розвитку відкритого ринку товарів та послуг із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій, що знижує витрати на транзакцію, забезпечує розподіл ресурсів, надання нових послуг і є рушієм економічних інновацій. Проведено SWOT-аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз розвитку платформеної економіки та визначено її вплив на ринок праці з розробкою заходів прискорення і формування механізмів державного регулювання.

6. Удосконалено механізм регулювання ринку праці шляхом введення до його елементів коригування механізму залежно від ринкової ситуації та моніторингу ринку праці. В основу покладено врахування інтересів роботодавців, закладів освіти, працівників та держави в процесі формування політики регулювання ринку праці з використанням впливу факторів та важелів регулювання ситуації на ринку праці. Виділено стратегічні напрями його розвитку: формування конкурентного середовища, у тому числі за рахунок розвитку малого та середнього бізнесу і самостійної зайнятості населення; підвищення рівня податкової культури суспільства та рівня добровільної сплати податків шляхом певних змін у законодавстві; реформування системи оплати праці та інші напрями, реалізація яких уможливило забезпечення громадян роботою, сприяє розвитку усвідомленої самозайнятості і, як наслідок, малого й середнього бізнесу та національної економіки.

Отримані результати дозволяють здійснювати покрокову обґрунтовану й виважену політику державного регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз, та у періодичних наукових виданнях інших держав

1. *Куцеволова М.В. Аналіз стану ринку праці України в контексті інтеграції в Європейський союз. *Глобальні та національні проблеми економіки*: електронне наукове видання. Вип. 6. 2015. С. 625–629¹.

2. *Куцеволова М.В. Європейський досвід в сфері функціонування ринку праці. *Економічний простір*: збірник наукових праць. 2015. № 102. С. 5–16².

* Видання одночасно належить до наукових фахових видань України.

¹ Міжнародна наукометрична база: Index Copernicus.

² Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Google Scholar.

3. *Куцеволова М.В. Еволюція ринку праці України. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*. 2016. № 2 (63). С. 98–110³.

4. *Куцеволова М.В. Ринок праці: поняття та теоретико-методичні підходи до дослідження. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. Вип. 4. Т. 1. С. 40–46⁴.

5. *Куцеволова М.В. Формування ефективного механізму регулювання ринку праці України. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Економічні науки*. 2016. №32. Т.1. С. 258–264⁵.

6. *Куцеволова М.В. Фактори впливу на зайнятість населення в залежності від ролі (значущості) для регіону. *Демографія та соціальна економіка*. Національна академія наук України Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. 2017. №2 (30). С. 225–236⁶.

7. *Куцеволова М.В. Особливості функціонування ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу. *Нобелівський вісник*. 2018. № 1 (11). С. 67–76⁷.

8. *Куцеволова М.В. Розвиток самозайнятості населення як напрям регулювання ринку праці України. *Академічний огляд*. 2019. №1 (50). С. 15–22⁸.

9. Куцеволова М.В. Стратегічні напрями розвитку ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу. *Středoevropský věstník pro vědu a výzkum. Praha*. 2020. № 4(65) С. 3–10.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Куцеволова М.В., Орлова В.О. Проблеми та перспективи регулювання адміністрування єдиного соціального внеску в умовах сучасних трансформацій. *Податкова реформа в Україні: досвід, реалії та перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції*. Донецьк: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. 2013. Т 1. С. 180–184. *Особистий внесок полягає у визначенні проблем, що виникають в процесі адміністрування ЄСВ*.

11. Куцеволова М.В., Орлова В.О. Стратегія адміністрування спрощеної системи оподаткування. *Торгівля і ринок України*. Тематичний збірник наукових праць. 2014. № 37. С. 294–303. URL: <http://trade.donnuet.education/download/2014/37/ua/294.pdf>. *Особистий внесок полягає у вивченні міжнародного досвіду адміністрування податків*.

³ Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Google Scholar, ResearchBib, Scientific Indexing Services.

⁴ Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Google Scholar.

⁵ Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Scientific Indexing Services, Cosmos Foundation, International Scientometric Database.

⁶ Міжнародні наукометричні бази: Scientific Indexing Services, Index Copernicus, Polish Scholarly Bibliography, Ulrich's Periodicals Directory, WorldCat, EZB, Google Scholar, ERIH PLUS, CrossRef.

⁷ Міжнародні наукометричні бази: DOAJ, Index Copernicus, Google Scholar, Ulrich's Periodicals Directory.

⁸ Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Google Scholar, Ulrich's Periodicals Directory, DOAJ.

12. Куцеволова М.В. Проблеми та перспективи розвитку податкової культури (філософський аспект). *В сем'ї великій: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, присвяченої 200-річчю з дня народження Т.Г. Шевченка*. Донецьк: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2014. С. 198–204.

13. Куцеволова М.В. Податкова культура як фактор підвищення ефективності адміністрування податків. *Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Донецьк: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2014. С. 331–334.

14. Куцеволова М.В. Роль малого бізнесу у розвитку ринку праці України. *Науково-економічний розвиток: менеджмент, фінанси та аудит: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: ГО «Київський економічний науковий центр», 2015. Ч. 2. С. 48–51.

15. Куцеволова М.В. Особливості функціонування ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу. *Розвиток невиробничої сфери економіки в умовах євроінтеграційних викликів: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Харків: КНТЕУ, ХТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 17–18.

16. Куцеволова М.В. Особливості функціонування ринку праці України в контексті інтеграції в Європейський Союз. *Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки: XXV Міжнародна науково-практична конференція студентів і молодих вчених*. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. С. 141–143.

АНОТАЦІЯ

Куцеволова М.В. Державне регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля». – Дніпро, 2021.

У дисертаційній роботі вирішено наукове завдання щодо обґрунтування теоретичних та науково-методичних положень і розробки практичних рекомендацій щодо державного регулювання ринку праці в сегменті малого та середнього бізнесу. На підставі поєднання системного, діалектичного, функціонального, інституціонального та синергетичного підходів досліджено категорію в частині змістового наповнення поняття «ринок праці».

Виділено шість етапів розвитку ринку праці та побудовано профілі кожного з них, що підтвердило еволюцію ринку праці. Встановлено необхідність реформування ринку праці та удосконалення його державного регулювання.

Удосконалено методичний підхід до оцінки стану ринку праці в Україні шляхом розрахунку інтегрального показника за дев'ятьма комбінованими, що характеризують ринкові параметри праці, отриманого за середньою гармонійною. Встановлено тісноту залежності між розвитком суб'єктів малого та середнього бізнесу, якістю життя населення та рівнем соціально-економічного розвитку країни.

Узагальнено світовий і вітчизняний досвід самозайнятості населення. Виявлено позитивний ефект її впливу на розвиток національної економіки.

Розвинуто науково-теоретичні аспекти підтримки впровадження платформеної економіки як важеля розвитку ринку праці. Виділено складові системи регулювання ринку праці України. Удосконалено механізм регулювання ринку праці України в сегменті малого та середнього бізнесу. Запропоновано стратегічні напрями розвитку ринку праці та реалізації політики його державного регулювання.

Ключові слова: державне регулювання, ринок праці, малий та середній бізнес, самозайнятість, платформена економіка.

АННОТАЦІЯ

Куцеволова М.В. Государственное регулирование рынка труда в сегменте малого и среднего бизнеса. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Высшее учебное заведение «Университет имени Альфреда Нобеля». – Днепро, 2021.

Установлено, что рынок труда занимает одно из центральных мест в решении социально-экономических проблем и является основным и самым сложным элементом рыночной экономики. На основании сочетания системного, диалектического, функционального, институционального и синергетического подходов исследована категория «рынок труда» в части содержательного наполнения этого понятия.

На основании метода экспертных оценок, анализа статистических данных, исследования факторов и характера их воздействия выделены шесть этапов развития рынка труда: этап 1 (1991–1994 гг.) этап 2 (1995–1999 гг.) этап 3 (2000–2007 гг.) этап 4 (2008–2013 гг.) этап 5 (2014–2019 гг.): этап 6 (з 2020 г.). Построенные профили каждого из этапов подтверждают эволюцию рынка труда, что позволяет проанализировать эффективность реформ.

Усовершенствован методический подход к оценке состояния рынка труда в Украине, по которому рассчитан интегральный показатель по средней гармоничной из девяти комбинированных показателей, характеризующих основные рыночные параметры труда. Доказано, что существует достаточно тесная зависимость между развитием субъектов малого и среднего бизнеса, качеством жизни населения и уровнем социально-экономического развития страны. Выведен положительный эффект влияния самозанятости на развитие экономики страны.

Усовершенствован механизм регулирования рынка труда Украины в сегменте малого и среднего бизнеса, который, кроме систематизации субъектов, объектов, факторов влияния и рычагов развития, содержит элементы корректировки механизма и постоянного мониторинга рынка труда с учетом современных тенденций, что позволяет обосновывать стратегические направления развития рынка труда Украины в сегменте малого и среднего бизнеса.

Проанализированы научно-теоретические аспекты поддержки внедрения платформенной экономики как рычага развития рынка труда. Усовершенствована модель функционирования системы регулирования рынка труда Украины в сегменте малого и среднего бизнеса. Проведенное исследование позволяет сформулировать ряд выводов по реализации государственной политики в сфере развития рынка труда и предложить стратегические направления развития. Среди них: формирование конкурентной среды, в том числе за счет развития малого и среднего бизнеса и самостоятельной занятости населения; повышение уровня налоговой культуры общества и уровня добровольной уплаты налогов путем определенных изменений в налоговом законодательстве; реформирование системы оплаты труда и другие направления, реализация которых позволяет обеспечить граждан работой, способствует развитию осознанной самозанятости и, как следствие, малого и среднего бизнеса и национальной экономики.

Ключевые слова: государственное регулирование, рынок труда, малый и средний бизнес, самозанятость, платформенная экономика.

SUMMARY

Kutsevolova M.V. State regulation of the labor market in the segment of small and medium business. – Manuscript.

Dissertation for a Candidate Degree in Economic Sciences in specialty 08.00.03 – Economics and Management of National Economy. – Higher Educational Institution «Alfred Nobel University». – Dnipro, 2021.

In the dissertation the scientific task as to substantiation of theoretical and scientific-methodical positions and development of practical recommendations on the state regulation of the labor market in the segment of small and medium business is solved. Based on a combination of systemic, dialectical, functional, institutional and synergetic approaches, the category in terms of content of the "labor market" concept is investigated.

Six stages of labor market development were identified and profiles of each of them were constructed, that has confirmed the labor market evolution. The need to reform the labor market and improve its state regulation has been identified.

The methodological approach of Ukrainian labor market condition evaluation has been improved by an integrated indicator calculation using nine combined ones, which characterizes the labor market parameters that are obtained by the harmonic mean. The closeness of the relationship between the development of small and

medium-sized businesses, the quality of life of the population and the socio-economic level development of the country was established.

World and domestic experience of self-employment was generalized. The positive effect of its influence on the development of the national economy was revealed.

Some theoretical aspects of supporting the introduction of a platform economy as a lever for the labor market development have been developed. The components of the Ukraine labor market regulation system were identified. The mechanism of regulation of the Ukraine labor market in the segment of small and medium business was improved. Strategic directions of labor market development and implementation of the policy of its state regulation were proposed.

Key words: state regulation, labor market, small and medium business, self-employment, platform economy.

Наукове видання

КУЦЕВОЛОВА МАРІАННА ВІТАЛІЇВНА

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ
В СЕГМЕНТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 09.03.2021 р.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Оперативна поліграфія.

Ум.-др. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,95. Тираж 100 пр. Зам. №

Віддруковано в ТОВ «Роял Принт»
вул. В. Ларіонова, 145, м. Дніпро, 49052
тел. (056) 794-61-04(05)

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 4765 від 04.09.2014